

РУСКИ НОВИНИ

ЗА РУСИНОХ У КРАЛЬОВИНИ ЈУГОСЛАВИЈІ

Рок VIII.

Нови Сад, петак 5. Септембра 1930.

Ч. 32 (287)

Югославински Русини

Й. В. ПРЕСТОЛОНАСЛДНИКУ ПЕТРУ

на осми родзени дзень

Твой родзени дзень эме жажди
з' радосцу обчековали
та в тому — уж осмому —
шицики эме ше зрадовали;
шицики зос ровнай ровнай
Югославински Русини.

Тоту нашу радосць, що нам
шициким шерца наполнила;
тоту нашу любов що Це
од малючика провадзела
ми доказаць нешкак сцеме,
кед Ци дзень Твой винчуєме.

Славинские нам першо неда
да ми тераз увихнеме;
да Ци нашу радосць, любов
и віриносць не отирнеме,
кед ше така слава слави;
стари менлю застави.

Застави под котрима крев
міліони прелівали
же би славинскому югу
шлебоду вивойовали;
пред котрима ше хланяме
ненка глави мх сгинаме.

Нови, на родзени дзень Твой
що ше тераз розвиваю
Югославински Русини
шицики зложно поздравляю;
там су дзе ше пошвецто
шицики зложно участную.

Тоту радосць с Тобу дзеля
а жадаю моци сили
и многая літа — Тебе
Кралевичу Петре юні;
Твой зос ровнай ровнай
Югославински Русини.

Кодур, 1. IX. 1930.

ФЕЙСА ЯНКО,
учитель.

Преслава б. септем-
бра як на дзень народзеня
Його Вис. Наслдника пре-
стола Петра одбудзе ше

торжествено по целей же-
ми, а особоко преслави нашо
войско. На тот дзень одбу-
де ше придаване нових юн-

кославянских державных за-
ставох шицким региментом.
Стари сербски застави ше
сднешу на Опленац до цер-
кви, дзе лежи краль Петро
и там ше буду чувац. Ми-
ністерстви видала наредзене,
же кажди хто сце участво-
ваць у тих славох плаці лем
1/4 железнічкай карти до
Београду.

**Нови бан Дунайской
Бановини.** Його Величес-
тво Краль имеловал бана
Дунайской бановини п. Р.
Дуніча за верховного ин-
спектора у министері а за
нового бана именовани ген-
ерал п. С. Матич. Нови
бан родзени 1870. р. а во-
єнска школы зверцел у Бео-
граду и Парижу. Участковал
у швейцерской войни а од на-
шого оплебоденя службо-
вал у Загребу дзе бул од
шицикіх полюбені и пошто-
вані.

**Огнь у цукровій
вербаскій фабриці** ше
графел преюдого тижня.
Чнода ше рахус на 300.000
дин. Причина огню ище ше
псана, але ше дума, же огнь
наріком подложени од роботнікох,
котры отцущени
зос служби.

**Обеговане на крила-
тиціх** коло Югославії,
Румунії, Ческай и Польскай
уж звершено. Побиду однесли
югославински крилати-
чарс Новак и Рувич. При
спуштованю ше доходзело
ненесце, же єден польски
авіон спаднул и пілот ше
забил.

Против драготы. Бан-
ска управа видала наредзене
шициким власцом, же би ше
найточнейше поштовал за-
кон против драготы и шле-
кулациі. Шицкі тарговцы
муша виложиць цену на каж-
дым фалаце, до го предаваю.

Миши у Банату. Ёден
земледлец при Билей Цер-
кви орал на своім полю и
на каяцім кроочаю виорал
гніздо мишох. О кратки час
шицко польсько було полне
з німа. Чловек мушел себе

долу поясац надраги, же
би ше му миши не удали. Вони зробели вельки чкоди.

Гасово збрідло. При
вартаню єднай студні у Бого-
бову почал параз виходац
зос жемі гас. Тот гас мож
употребиць ца швицене як и
на фабрични цилі.

**Врацаю ше з Аме-
рики.** Пре вельку безро-
ботносць, котра настала у
Америки весяй тисячи юго-
слав. виселенцох сце ше по-
врацац до старого краю.
Нашо власци иду виселенцом
на руку, же би ше цо скоп-
рей и цо легчайше могли
поврациц дому.

Умар Вл. Дъордевич.
Буши сербски политичар и
министр Др. Вл. Дъордевич
умар тих дньох у Бейчу у
86 рону живота. Вон напи-
сал велько книжко на серб-
ской, немецкай, французской
и греческай белведи.

**Сце скочиц з 8.000
висини.** Єдна београдянка
М. Маленкович одата жена
у 40 рону и мац пещерим
даеном виявела же вона го-
това скочиц ше з найвек-
шей висини на єдним падо-
брану и так посцигнуц ре-
корд женской шмелосци.

Злодіе власені. У
Крагуєвцу воліція власела
єдину добре організовану банду
злодійох, котры ше скри-
вали у хижі богатого тар-
говца Милошевича. Там ше
нашло и превельо драгоценни
и покрадаени ствари.

**Немци у нашей дер-
жаві** достали од министе-
рії допущене, да у двух
перших класах основних
школах їх дзяці поучую ше
у немецким языку а так исто
и дружество „Культурбунд“
шлебодно дійствує.

**Дзецко згорело у
масци.** У Малам Ильону
жена В. Сабова виражо-
вала на дворе у вельким
котле масц. Кед лем за час
помпа до хижі, спадло сій
дворочне дзецко до вратей
масци и згорело.

Присутніх було 400 пари а два пари було і таких, цо медаєсбову зроснути. Ціль конгресу бул медаєсбове упознаване.

Найдзены змарзнуты по 30 рокам. Єдна норвежська експедиція нашла на Білих островах у Лідовим сиверним морю мертвє замарзнуте цело познатого земльописца Андреа, котри 1897 року сїкл балоном прелєці сиверни пол. Цело було добре зачуване.

Контракт на 1000 роки. Французька влада виняла у Дубліну под кирюю єдну палату за свого посла на 1000 роки. Так тут контракт виходи аж до 2930.

Горучава у Англії ище віше не престава. Новини пишуть же цеплота доходи до 45° гради і відєй особи ще похороло на солнечну хороту.

Предал жену за 8 динари. У австрійським месце Гайд предал папучар І. Холлайтнер свою жену за 8 динари єдному приятельові. Зос таку таргувину жена не була задо-

вольна і приївала ствар польщі, котра „доброї“ мужа заварла.

Найстарше віно на пивеці. У вароші Піньвиці у Бремену (Немецька) так воланей „Ружиця“ находи ще 1 гордов вина зос року 1624-го. Правда, же тут вино ще не вине і не предава на літри лем с вінчайно, же тут гордов вина вредзел 1624 року 60 танари. Але кед порахуємо на тут пенеж камати на камати до винка так достанеме суму, котра не вірліва і страшна, бо виноши суму 27 мільярди нем. марки, лебо у дин. копіта 1 літра 1 мільярду 500 мільйона, а 1 канска тога вина би коштала 144 тисячі дин. Нет на швеце такого богача да себе може випіц 2 деци с того вина. Остатні раз винято с того вина даскельо літра 1824 року кед варош Бремен славел 75 роцінку славному шевівачу Гетеа, послато му с того вина у поклон 12 фляш, а од тога часу є запечатоване і чува ще як дахса „святыня“.

† НІКОЛАЙ БУДИНСКИ

Дня 28. авгуаста преселешо до үичності заслужни руски просвітитель і народни діятель: учитель у пензії Ніколай Будінски. Завар своє очи баш на Його наймиліше швєто Успінне Пр. Богородиці і на кирбай Коцурски. Умер туди кеди ще отримовали народни паради пре просвітжене руского народа котрого вон так любел і за котрого робел і церпел.

Пародзел ще покойни Нікола Будінски 2. XII. 1870. року у Рус. Керестуре дас авершел основну школу, Гімназію і учительську школу скопчел у Ужгороду дас положел учительськи і дзяцькі испит. Року 1889 поставени бул за учителя до свого родного места, дас ще и оженил 1892 р. зос ч. п. Ану Кипадамову. З того щешлівого брака народзели ще му пецеро дзеци, Юлка, Іринка, Максим, Оскар и Еленка.

Кед ише 1900 р. у Рус. Керестуре народни николи подержавели постол вон заш на вироісповідни школи до Коцуре и ту остал до 1923 року. Кратки час лем службовал як учитель у Новим Саду. Року 1924 поставени до пензії и як дзяяк окон-

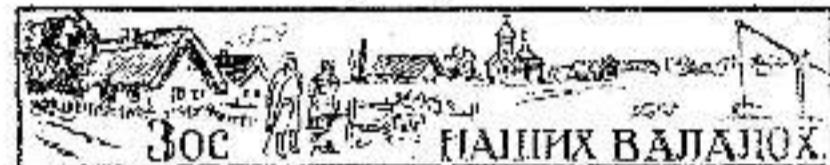
чагнул хороту, од котрой церпел до своїй шмерци. Як трудолюбіи, оціц Бог му дал дожиц же мого вишкововац і своє дзеци и вони винка дійствую як одлични учитель медзи своїм руским народом у тим духу и вон сцелосцу, а котру дійствовал и их люби родителі.

Яке оице поштоаце и любов уживал пок. Нікола Будінски указал и Його торжественні погреб, котри ще одбул дня 30 авгуаста. Вельке число народа з Керестуре, Коцуре, Цюрдьова, Н. Саду зос учительством при-

шли го випровадзіц до цемного гробу. Погреб водзел парох Керестурски О. Мих. Мудры зос О. Дюром Біндасом, парохом Коцурскам и О. Ю. Павичом, парохом Новосадским. У церкви трижал бешеду и отпітал ще домашні парох О. Павич, а на теметове О. Д. Біндас.

Жывот і дійствование пок. Н. Будінскаго може служыц як съятли приклад іншай и народолюбивай работы и служби свайму народові.

Най му будзе слава на медзя наами вічна пам'ять!

Храм церкви у Коцуре.

Того року необычно сплюно пренпровадзіні храм церкви — кирбай у Коцуре.

Каждого року схадзаю ще нашо Русини на кирбай а найбаржей до своїх маткох Керестуре и Коцуре. Тоти націвеня и до тераз отримовали усікі звязи медзя братами, бо тeda хто лем може націви свою діловіщину, свою родzinу, своїх приятельох и знандох. Теди шерца открыти, теди ще искрено бешеде, радзи, венделі и жалус. А як то добре, кед ще маме кому вижаловац и поцешиц!

На наших кирбайох обновлю ще любов гу свайму, стари род и познанство ще утвердаус а нове ще прави. И так то у нас було и будзе, док нас лем ёст.

Ле того року торжествоўші бил tot славни кирбай и прето, бо ще мала на дзень по кирбаю отримац и главна схадяка РНРД-а. То прицягло ище віцей братох зос вінціх странох руских, бо винка уж тажди писмени Русин сце и жадаучаца у роботи за нашу руску просвіту.

Церковне торжество одправене у церкви як пайторжественейшее. Госци и домашні приступали у велькім числе ту св. тайном у церкви у котрой шейсціе паноціе служили нашо прекрасни богослуженя. На св. Служби Б. шпивал добре вівежбани красны писні домашні хор церковни под водством п. дзяяка Гайнала. Прекрасну казань виновед зос познатым реторством всч. п. о. вицеархідякюн Ю. Павич, парох новосадски, о хр. обновленю фамелії.

Госдак було шпадзи вель-

ке число. Вечаром ще вешелла молодеж у гостилніцах а коцурски студенты зос театральным дружтвом Рускай просвіти у Шиду прекрасни два чисто оригінальны руски представи дали зос велькім успіхом. Хто видзел тоти представи югда ёх не забудас. Вони були полны національнага, поучнага и франтлівага духа. Велькі двор гостилніцы ледво могол прыяц до себе превельке число народа. Дилетантіи зос Шиду и з Коцуре були богато наградаени зос клянаньем. Ту указали велькую уметносць свою водзюе тих дружтвах п. п. Ковач М. (учитель зос Сріму) и Ризнич П., котри телько хасновитого написали и зробили за наш народ.

Рускі Керестур.

Тих дньох ще реорганізовало „Дружтво Огњо-гасцох“. Такі Дружтва уж ёст вішадзи, па и по найменьших валалох. Шыцкі люди знаю, кие тоти Дружтва бара нужни як за худобнаго, так за богатаго. И наш Рускі народ увіцзел, кие не може остац за другіма пародамі, на ще и у нас основало таке дружтво. Но понеже не стало бара на бязовных ногах, зато ще реорганізовало на слідующы способ:

Няради Михайло дзяяк, предсідатель; Марчок Іосиф, новтаруш, командант; Др. Леві Ісидор, подкомандант; Др. Наївайко Альбрехт дружтв. лекар; Медич Іосиф I. водник; Джуня Мих. тартовец, касир; Грубеня Владимир, секретар; Джуня Дюра, гарговец, паредник; Дудаш Метод, подпаредник; Симонович Янко редов; Ду-

даш Еуген, ред.; Рац Мих., ред.; Катона Петро, редов; Фа-Кирил, ред.; Джуня Вл., редов; Папуга Яким, редов; Шпрех Йовген, редов; Еделински Онуфри, ред.; Хоффман Янко, ред.; Колошня Габор, ред.; Хорняк Кирил, редов; Мудри Яким, редов; Бодвай Никола, ред.; Гадянски Єфрем, ред.; Райх Бела, ред.; Сивч Данило, ред.; Кошиш Михайло, ред.; Черньюш Йовген, ред.; Молнар Йосип, ред.; Члени утемелителі: Шимко Михал, Радвані Филип, Джуджар Никола, Пап Дионіз.

Тото Дружтво модлі шицьких добрих людзюх, а іх своіх приятельськох, най більшими по возможносці на цэллю

лем може потномагал тута позе — младе Дружтво, а Воне ще укаже достойністей помоці у кождым напряму.

Чесны газда Шимко Михал зос Р. Крестура ступел за члена у темелітеля зос 250 Динарами, котру суму нараз уложел до Дружтвенай каси. На многая! Дал бы добры Бог, да ще веци на ныго уплатра и цо веци, да ступя до Дружтва за членох.

Зес РНПД-а.

На Просвіту даровали ап. Др. Секель Осіф, адвокат, Кула 100 — дин., Фа Йовген пінгер, Р. К. 10 — дин..

ВІШЕЛЯЧИНА

Лес у морю. Шведийски ученьяк Тольнес винашол же ще у Балтыйским морю медзі. Шведию и Данію находзіа велькі лес, котрого вода заліяла вред 9.000 роками. По його мінію Швеция и Данія дараха були ведно составена.

Старе пиво. У Англії при Лондону у єдним доме сіправляли ёдну стару хижку. У пивніцы нашли роботніцы 48 фляши пива, котре старава 150 рокі.

Длугорочны ладі. Найвекши неприятель же-

леса єст ардза. Зато ладі збудовані зос древа длагше тирваю як зос желеza. У Шведіи ішце і тераз найвеци хасную такі ладі. До недавна у Італії була ладя „Аніта“, котра обіходзела цали швег през 300 рокі.

То була теды найвекши ладя.

Цар Вілем-огњо-гасец. У варошніку Дорн, дзе біна бувші немецкі цар Вілем настал отек. Цар сам перши запачал гашці и командирал зос шицкіма огњо-гасцамі. О мали час огень бул загасіні.

Недзеля XIII.

„Братие стойте во ви-
ри, мужаітесь, утвер-
ждайдтесь!

Небесни виноградар прето засадзел свой виноград на тим пиве — а то ў Церкви Христова — же більш людзюх у ныому учeli Богу служыц, Бога познац и Бога любиц. У тим состоі вира наша. Вона лем тэди права вира, кед чловек позна Бога и Його закон.

Хто Бог?! Кед Сіраку-
кузки силник Хієро, запи-
тал раз філозофа Симо-
нида: „Поведа лем ти учени
мудерчэ: хто Бог?”, філо-
зоф вимодлел себе ѿд це-

спота ёден дзень на раздумованне. Кед по тим прыітол ту тирану, вимодлел себе ішце два дні. По тим питал 4 дні, веци 8, веци 16. То было чудно тирану, па го запітала: цо значы тута його оддагованне, а мудэрц му гвари: „Кралю, то од того, ке цо далей раздумуем, хто Бог, та ми више веци не понятнійше”.

Кед бі запітала шицкіх мудерчох шваста, и цо веци, шицкіх ангелох исба и святых Божых, и вони бі вам не могли дац точны одвіт. Прето и гутори св. писмо: „Слава Бога як високо лем можсце, но Вон с ішце виши. Сілуйце ще,

да го славице, алб не панийце ще одвише, бо сце го не годни долапіц”. Прето и гутори Августин, велькі научитель Церкви: „Скорей Вам повем, цо Бог не ест, як які ест”. Церква Христова нас учи, же Бог:

„Безконечно совершили Дух.

„Дух ест Бог, и иже кланяется ему, Духом и истинною достоітітіи кланяется”, так одвітовал Син Божі жени Самарянки при студзенкі Яковові. Роздумайме о тих словах дакусі!

Кед попатриме коло себе, та увидзіме вішліяки стварі, и познаме их кажды по мену, а вони воопще не знаю, же постоіме, цо ам, и які ам. Так и Господ Бог, вон позна себе и свою силу. Кед гваріже даклем, же Бог Дух, а тим сцеме повесіц, же Бог ма Розум з котрим думац. Самс цело не може думані. Жывотні не знаю, цо добра, цо зле; ис

знаю раховаш, бо не маю духа у себе... лем живот. Дае дух там ще указае и друга сила, а то воля. Жывини не маю волю. Воні шыцко по унутреней сілі рабя, як ім' розказавано. Прето жывотні не можу выбарац способ жывота. Една файта шыцка жне ёднакім жывотом, а людзе ще дзеля на вішліяки сплани, бо можу выбарац, як сцу. Кед прыдзе ёшчэ, птицы-селящи ще муша селіц. Нет тей сили, да их затрима, а чловек одведзе свой дзецко до школох — далеко од дому, и гоч його як цага гу домови шерцо, и пак ше залада и остава. То походзіа од того, же ма у себе дух, котры одредзіс и влада над матерію — цела.

Бог ма дакле разум и волю т. І. Вон дума и одредзіс и такай діствую. Дух не може быц без роботи; вон не мирує нігда. „Отец мой дгает и аз дгую”. Так и людзе више творя, а жывини више стоя на истым стенену, як і були, бо не маю духа. Далей другіраз.

О. М. Мудри.

Читайце „РУСКИ НОВИНИ”!

Нашо претплатаці

Обновели претплату слідующи п. п.:

Планчак Александр 378. Р. К.	за 1930. р.	100 дин.
Колошня Габор 510. Р. К.	"	100 "
Мудри Марія 586. Р. К.	"	50 "
Сзаг Дюра 496. Р. К.	"	100 "
Малік Міхал, пінелар Коцур	"	100 "
Др. Гайнад Міхайло, адв. Жабаль	"	100 "
Фа Міхал 949. Р. К.	"	50 "
Гадянски Осіф, музикант Р. К.	"	50 "
Надь Габор 460. Р. К.	"	100 "
Берек Яким, курти шор Р. К.	"	50 "
Буила Янко, ст. 385. Коцур	"	100 "
Дудаш Габор, парох Драгіс	"	40 "
Киш Мойсея (Міро) 797. Коцур	"	55 "
Чизмар Яков, музикант Р. К.	"	100 "
Надь Лукач 775. Р. К.	"	100 "
Сестры Васильянкі, Нілеміці	"	2 доллары
Сестры Васильянкі, Драгобич	"	2 доллары
Папірніаш Міхал 397. Р. К.	"	50 дин.
Гербут Денін 978. Р. К.	"	100 "
Надьоріш Мойсея 599. Р. К.	"	100 "
Рамач Дюра 545. Р. К.	"	100 "
Кочин Альбріх 535. Дорльов	"	1920. "
Іланчак Йовген, Бачині	"	100 "
Нірняк Дюра, Нові Сад	"	100 "
Гарді Еміл, Шкід	"	200 "
Дорогазік Міхал, мл. Пінкоревічі	"	150 "
Сетеді Штефан 380. Р. К.	"	150 "

ТАРІОВИНА

Жито	Дин. 160—162—	Овес	Дин. 132—137—
Кукурица	" 112—115—	Мука 0	" 307—315—
Ярц	" 112—115—	Мука 2	" 280—290—

Выходзіа раз до тюкія, — Ціна на цали рок 100 дынари. — За Амерыку 4 долари за рок. — Рукопісі и другі пісма треба посыпаць на адресу: „РУСКИ НОВИНИ” Нові Сад. Војовіша улица бро 2. — Претплату на Рус. Нар. Просвітне Дружтво, Р. Крестур. (Бачкі).

За редакцию адміністрацію: Юрай Лавіч, Војовіша бро 2.

Властітель: Рус. Нар. Просвітне Дружтво Рус. Крестур (М. Мудри).
Штампавія „Натошевід”, С. Імаловід.